

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Риналдо Шишков д.м.н.

Ръководител на Катедра по психиатрия и медицинска психология
Медицински Университет - Варна

Относно:

конкурс за заемане на длъжност "Професор", обявен от МУ – Варна в област на висшето образование 3. **Социални, стопански и правни науки**, професионално направление 3.2. **Психология** и наименование на научната специалност **Медицинска психология**, за нуждите на Факултета по медицина, Катедра по психиатрия и медицинска психология и Първа психиатрична клиника към МБАЛ „Св. Марина” – ЕАД – Варна.

Конкурсът е обявен в Държавен вестник, бр. 36/16. 04. 2013 г.

На конкурса се явява единствен кандидат – доц. **Иванка Бончева Паунова, дпс.**

Доц. Бончева е родена на 10.02.1951 година. Завършва средно образование в гр. Варна – Първа езикова гимназия – немска паралелка. През 1974 г. завършва СУ „Климент Охридски” - София, специалност философия и специализация психология. След дипломирането започва работа в катедрата по психиатрия и медицинска психология на тогавашния Медицински Факултет – Варна, най-напред като психолог, а две години по-късно от май 1977г. – като научен сътрудник. В професионалния и преподавателския си път г-жа Бончева преминава различните степени на научен сътрудник и асистент до настоящата длъжност „доцент” в същата катедра. Работи допълнително като клиничен психолог в базата на Първа психиатрична клиника на МБАЛ „Св. Марина” – Варна.

Доц. Бончева има призната специалност по медицинска психология и педагогическа рехабилитация от 1981 година и специализация като позитивен психотерапевт от 1997г, като майстор-треньор по позитивна психотерапия – от 2002 г. и като европейски психотерапевт – от 2005г.

През 2004 година тя защитава дисертационен труд за научно-образователната степен “Доктор”, а през 2006 г. е избрана за доцент.

Доц. Бончева е председател на УС на ДППБ от 1993г. до сега. В обществената ѝ дейност се включва членуване в БАП, WAPP и ЕАР. Тя е била член на борда на WAPP от 2005-до 2007г. По настоящем (от 2007г. до сега) е член на специализираната комисия за специалност „клинична психология” към Министерството на здравеопазването, а от 2011г. е член

на редакционната колегия на International Journal of Positive Psychotherapy and Research.

На настоящия конкурс доц. Иванка Бончева се представя с общо 54 научни труда, един дисертационен труд на тема “Психологични параметри на комуникацията Лекар- Болен” и един хабилитационен труд на тема “Психологична психотерапия. Психотерапевтична компетентност”.

Научните публикации на доц. Бончева могат да се разпределят както следва:

1. Монографии, учебници и учебни помагала – 5 броя и 1 учебник под печат (срок на издаване юли 2013); за монографията „20 години позитивна психотерапия в България. Наука, обучение, практика” и за учебника по медицинска психология г-жа Бончева е редактор. В тях тя има 12 глави, 7 от които са самостоятелно написани.

2. Публикации в български списания и сборници – 28 броя

3. Публикации в чуждестранни списания – 4 броя и 1 бр. под печат (срок за публикуване юли-октомври 2013г.); 2 от публикациите са в списание с импакт фактор 2,264

4. Доклади изнесени на наши конференции и конгреси – 18 броя

5. Доклади изнесени на конгреси в чужбина – 5 броя.

В научните трудове доц. Бончева е както следва :

- първи автор 19 труда
- втори автор в 29 труда
- трети и последващ в 6 труда.

Представената научна продукция е абсолютно достатъчна по обем за участие в конкурса (дори надвишава количествените критерии приети във МУ- Варна).

Темите, по които доц. Бончева има разработки са:

А/ В областта на психодиагностиката

В 8 от статиите са разгледани психодиагностични аспекти главно на психосоматични болести и соматоформни разстройства. Авторката очертава психологичната картина на интрапсихичната динамика на болните и спецификата на социалното им функциониране. Тя обобщава и

онаглеждава психологичната находка с помощта на балансовия модел на Н. Песешкиан, чиято психотерапевтична методология авторката владее и ползва в практиката и посредством диференциално-диагностичните възможности на психосоматичната арка.

В 2 от статиите се аргументират диагностичните възможности на тестовото психологично изследване при болни от мозъчна атрофия и съдова деменция. В тях авторския колектив доказва значимостта на психодиагностиката като необходим преден фронт в диагностичния процес на мозъчните дегенеративни процеси.

Интерес представляват статиите (7 бр. статии, публикувани у нас и в чужбина и 2 постера), касаещи психологичните характеристики на хората със специфични умения (леворъкост). В тези, предимно колективни, научни трудове се прави първо по рода си комплексно изследване на феномена „леворъкост“ у нас. Авторката тук доказва, че притежаваните от тези хора психологични характеристики ги правят базови представители на групата на първичните личности (богата интуиция и широк емоционален спектър на преживяване с много добра експресия).

Б/ В областта на превенция на психичното здраве:

Тук трябва да се коментират две насоки на научни разработки: а/ при възрастни хора, попаднали в стресогенни ситуации (4 статии); б/ при деца и юноши с агресивно поведение (3 статии, 1 монография и 2 помагала). В първата подгрупа се очертава за пръв път у нас преживянето на близките на починали (в болнични условия и при инцидент във от клиника), като вниманието е насочено към възможностите за оказване на психологична помощ и подкрепа (кризисна интервенция).

Във втората подгрупа е научно обобщен натрупаният практически опит на авторката за подпомагане на деца с агресивно поведение, техните родители и учители. Изготвените помагала, както и монографията „Агресия в начална училищна възраст“ са наситени с конкретни примери от практиката. Те са задълбочено психологически интерпретирани. Ценността на предложените примери за вероятно психологически издържано поведение на възрастните прави монографията изключителна значима за педагогическата практика у нас.

В/ В областта на социално-психологичната практика и методология

Философският почерк на авторката проличава в поредицата от миросгледни/концептуални статии (10 бр.), в 2 книги и в хабилитационния труд. В тях доц. Бончева изнася и научно обобщава дългогодишната си професионална практика на клиничен психолог и психотерапевт. В социално-психологичен план тя разглежда професионалната идентичност на клиничния психолог и на психологичния психотерапевт; спира се върху психологичните аспекти на международното партньорство и

психологическата подготвеност на българина за влизане в Европейския съюз.

Собствен научен принос на авторката е разработването на съдържанията на понятия, значими за практиката на психолога и психотерапевта: позитум, салутогенеза, преживяване и психосоматично проявление.

Самостоятелните глави и тези в съавторство в 2-те книги (общо 12 глави) са отражение на натрупания практически опит на доц. Бончева в областта на преподаване на медицинска психология у нас и в следдипломно обучение на специалисти в областта на психотерапията. Авторката има уникалния за България собствен опит да квалифицира специалисти и да обобщава научно пътя за изграждането им в областта на превантивната медицинска психология и на психотерапията.

Г/ В областта на практическата психотерапия

3 от статиите и 2 от книгите отразяват конкретния психотерапевтичен опит на авторката за работа с психологични проблеми на здрави и невротично болни пациенти. Самият хабилитационен труд представлява системен анализ на натрупания 18-годишен психотерапевтичен опит на авторката. Научните разработки следват в 2 насоки актуалните моменти на българската реалност: а/ естеството на пациентите и клиентите, търсещи психотерапия; б/ съдържателните моменти (извън спецификата на конкретната школа), през чието осмисляне и практическо овладяване следва да премине българският психотерапевт.

Като особен принос на авторката трябва да се отбележат статиите (2 бр., 1 от тях в международно списание), касаещи адаптацията на българските студенти в чужбина и психологичната помощ, която те могат да ползват.

Приноси на хабилитационния труд

Монографията е първа по рода си в България. Обобщен е и научно обоснован практическия опит на авторката при работа с 754 психотерапевтични клиента и осъществени 757 индивидуални и групови супервизии на 54-ма работещи в България позитивни психотерапевти. За пръв път авторката извежда научно и очертава вплитането на дълбинните и актуални преживявания на пациентите в динамиката на психосоматичната арка. Като цяло книгата аргументира и защитава правото на психологичния психотерапевт у нас. С това авторката проправя път към покриване у нас на директивите на Европейската Асоциация по психотерапия.

Към значимостта на научните публикации на доц. Бончева следва да се добави изключителната ѝ ангажираност в израстване на младите кадри в областта на клиничната психология и психотерапия. Зад гърба си доц. Бончева има изработени и прилагани в учебната практика 10 учебни програми в областта на медицинската психология за студенти по медицина

и дентална медицина; общата, приложна и детска психология, както и психологията на управлението за специалисти по обществено здравеопазване – балалаври и магистри.

Под нейно ръководство са квалифицирани 15 специалисти по клинична психология и множество позитивни психотерапевти. Тя е била и е научен ръководител на общо 7 докторанта по медицинска психология.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Доц. Иванка Бончева, д.пс. е изграден специалист - клиничен психолог и психотерапевт с 38 годишен стаж в психиатричната практика и в преподаването на медицинска психология. Научните ѝ публикации имат съществен принос в това, че отразяват значими индивидуално-психологични и социално-психологични аспекти във функционирането на здравия и болен човек в условията на актуалната реалност. Цялостната научна, преподавателска и практическа дейност на доц. Бончева ми дава основание да препоръчам на почетаемото жури да присъди на доц. Иванка Бончева, д.пс., академичната длъжност „професор”.

гр.Варна, 26.06.2013 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

/Проф. д-р Риналдо Шишков, д.м.н./

